

ADATLAP

A védőnői ellátás 2017. évi működéséről szóló beszámoló elkészítéséhez

I. Az ellátást nyújtó adatai:

Védőnői Szolgálat

Kitöltésért felelős személyek: Báji-Szabó Irén, Kecsed Ildikó, Nagy Erika Dóra, Pórné Pistai Erzsébet, Pistainé Osikóczy Mónika, Papp Mariann

Területi védőnők, elérhetőség: Védőnői Szolgálat 4242 Hajdúhadház Bocskai tér 8.
Tel.:06/52/384-511

II. Az ellátás biztosításához kapcsolódó személyi és tárgyi feltételek bemutatása.

A Védőnői Szolgálat Hajdúhadház, Bocskai tér 8. szám alatt található. Az épület akadálymentesített, alapfelszereltsége a 49/2004. (V. 21.) ESzCsM rendeletben előírtak megfelel. **Az épületben található a gyermekorvosi rendelő is. A védőnők által használt irodahelység alapterülete kicsi. A magas gondozotti létszám miatt nagyobb tanácsadóra lenne szükség. A tanácsadásra illetve a gyermekorvoshoz érkező csecsemők babakocsijának fedett helyen való tárolása nem kivitelezhető.**

6 védőnői körzetben 6 főállású főiskolai végzettséggel rendelkező védőnő látja el a feladatokat- egy körzetben gyeden levő kollégát szerződéssel rendelkező kolléganő helyettesít.

A tanácsadó alapfelszerelése

- Személmérleg,
- magasság mérő állvány,

- csecsemőmérleg,
- mérőszalag,
- hosszúságmérő,
- audiométer,
- látásélesség vizsgáló tábla,
- színlátást vizsgáló könyv,
- vérnyomásmérő, különböző méretű mandzsetta,
- fonendoscop,
- magzati szívhangvizsgáló készülék,
- vizeletvizsgálathoz: (reagensek, tesztek, kémcsövek, kémcsőállvány, vizeletgyűjtő pohár),
- vércukor meghatározásához eszköz,
- egyszer használatos gumikesztyűk
- egyszer használatos fecskendők, injekciós tűk különböző méretben,
- lezorító gumi,
- csipesz (kullancs, szálka)
- olló (különböző),
- egyszer használatos nyelvlapoc,
- kötszerek (különböző méretű steril és nem steril),
- lázmérő,
- vizespohár,
- pedálos vödör,
- textíliák (köpeny, törölköző, lepedő, műszertörölő),
- hűtőszekrény, hűtőtáska,
- veszélyes anyagok tárolására alkalmas hulladékgyűjtő,
- bútorzat (műszer- és kötszerszekrény, vizsgálóasztal, műszerasztal, mérlegasztal, pakolóasztal, zárható íróasztal, irattartó szekrény, számítógép asztal, székek, fekvőhely).
- telefon,
- körzetenként 1 darab laptop
- nyomtató,
- szélessávú internet elérés.
- postázáshoz szükséges feltételek: buborékos boríték, A/4-es boríték, postakönyv.

III. A területi védőnői ellátás bemutatása (a 2017. évi statisztikai adatok alapján):

Védőnői ellátásról szóló 49/2004. (V.21.) ESZCSM rendelet szabályozza a tevékenységünket. A védőnő feladata:

- a **nővédelem**, ezen belül
  - a családtervezéssel kapcsolatos tanácsadás,
  - az anyaságra való felkészülés segítése,
  - a lakossági célzott szűrővizsgálatok szervezésében részvétel,
- a **várandós anyák** gondozása
- a **gyermekágyas** időszakban segítségnyújtás és tanácsadás az egészségi állapottal, az életmóddal, szoptatással, valamint a családtervezéssel kapcsolatban;
- az **újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig** a gyermekek gondozásaa törvényes képviselővel előzetesen egyeztetett gondozási terv alapján a családlátogatás, védőnői tanácsadás keretében célzott és szükséglet szerinti gondozás végzése, továbbá a harmonikus szülő-gyermek kapcsolat kialakulásának, a gyermek nevelésének és szocializációjának segítése, valamint a gyermek fejlődéséhez igazodóan az egészséges életmódhoz szükséges ismeretek nyújtása,
- az újszülöttek, a koraszülöttek, a kis súllyal születettek, valamint az egészségi és környezeti ok miatt veszélyeztetett csecsemők és gyermekek pszichoszomatikus fejlődésének fokozott figyelemmel kísérése és segítése,
- a szoptatás és az anyatejes táplálás fokozott figyelemmel kísérése, az anyatejjel való táplálás ösztönzése különösen az első 6 hónapban, az anya tanítása a szoptatás helyes technikájára, a tejelválasztás fokozásának és fenntartásának módjaira; fokozott figyelemmel minden korcsoportban az életkornak, egészségi állapotnak és fejlettségi szintnek megfelelő táplálásra és táplálási nehézségekre,
- 0-4 napos életkorban elvégzendő szűrővizsgálatok meglétének ellenőrzése
- a gyermek fejlődését veszélyeztető tényező észlelésekor a háziorvos, illetve a gyermekjóléti szolgálat haladéktalan értesítése mellett a veszélyeztetett gyermek és családjának fokozott gondozásba vétele,
- a családok tájékoztatása az életkorhoz kötött védőoltások fontosságáról, a védőoltások szervezése, nyilvántartása, jelentése a külön jogszabályban, módszertani levélben foglaltak szerint;
- az **óvodában** a védőnői feladatok végzése
- az **oktatási intézménybe nem járó otthon gondozott tanköteles korú gyermek** gondozása;
- családgondozás keretében,
  - a gondozott családban előforduló egészségi, mentális és környezeti veszélyeztetettség megelőzése, felismerése érdekében segítségnyújtás a helyes életvitelhez, a harmonikus, szertető családi környezet kialakításához,
  - figyelemfelhívás a népegészségügyi szűrővizsgálaton történő megjelenés fontosságára, továbbá tájékoztatás az önkéntesen igénybe vehető ajánlott szűrővizsgálatokról,
  - részvétel a gyermekjóléti szolgálat éves tanácskozásán, eseti megbeszélésein,
- az egyéni és közösségi egészségfejlesztési, egészségvédelmi programok tervezésében, szervezésében és megvalósításában részvétel.

- Szűrővizsgálatok végzése

Az 51/1997. (XII.18.) NM rendelet és a 49/2014 (V.21.) ESZCSM rendelet határozza meg a területi védőnők által végzendő szűrővizsgálatok rendjét:

- Újszülött hazaadását követő első vizsgálat esetén, valamint 1, 2, 3, 4, 6 és 9 hónapos életkorban:

- teljes fizikális vizsgálat, különös tekintettel a fejlődési rendellenességek szűrésére,
- mozgásszervi vizsgálat, csípőficam szűrése 4 hónapos korig,
- idegrendszer vizsgálata,
- rejtettheréjűség vizsgálata,
- adaptáció, gondolkodás, preverbalis képességek, kommunikáció, szocializáció, testi fejlődés és motoros képességek (nagymozgások, finommozgások/manipuláció) vizsgálata,
- érzékszervek, érzékelés, észlelés vizsgálata (látás, hallás),
- testhossz, testtömeg, fejkörfogat mérése, a fejlődés és tápláltsági állapot értékelése a hazai standardok alapján,
- rizikószűrés a hazaadást követően 1 hónapon belül és az életkörülményekben történő egészségi, környezeti változás esetén.

- 12 hónapos, szükség esetén 15 hónapos, 18 hónapos, 2 éves, szükség esetén 2,5 éves, 3 éves életkorban és ezt követően 6 éves életkorig évente:

- teljes fizikális vizsgálat,
- idegrendszer vizsgálata,
- rejtettheréjűség vizsgálata 2 éves korig, herék vizsgálata évente,
- testmagasság, testtömeg (fejkörfogat szükség szerinti mérése), a fejlődés és tápláltsági állapot értékelése hazai standardok alapján,
- adaptáció, gondolkodás, preverbalis képességek, kommunikáció, szocializáció, testi fejlődés és motoros képességek (nagymozgások, finommozgások/manipuláció) vizsgálata,
- érzékszervek, érzékelés, észlelés vizsgálata (látás, hallás),
- mozgásszervek vizsgálata: különös tekintettel a lábstatikai problémákra és a gerinc rendellenességeire (tartáshiba, scoliosis),
- vérnyomás mérése 3-6 éves életkor között,
- korai fogászati szűrés és gondozás,
- rizikószűrés az életkörülményekben történő egészségi, környezeti változás esetén.

A védőnőket a települési önkormányzat foglalkoztatja, szakmai felügyeletüket a népegészségügyi szakigazgatási szervek vezető védőnői végzik. Preventív feladataikat az egészségügyi intézmények keretein belül ellátási területen, illetve oktatási intézményekben végzik.

Gondozotti létszámok a 2017. nov. 30.-ai adatok alapján:

	Gravida		0-11 hó		12-35 hó		3-6 év		7-18 év		Összlét-szám	Össz. fok. gond.
	fő	fokozott gond.	fő	fokozott gond.	fő	fokozott gond.	fő	fokozott gond.	fő	fokozott gond.		
I. körzet	13	11	32	22	74	51	123	98	1	1	243	183
II. körzet	16	7	34	9	69	19	110	46	1	1	239	82
III. körzet	19	11	37	20	67	41	113	74	2	2	238	148
IV. körzet	19	8	39	14	66	16	108	29	3	1	235	68
V. körzet	17	6	40	10	65	32	126	58	1	1	249	107
VI. körzet	19	9	38	11	67	27	118	59	1	0	243	106
Összesen	103	52	219	86	407	186	698	364	9	6	1447	694

2017. tavaszán történt körzetfejlesztés hatására a körzetek létszáma arányosabban oszlik el, és a jogszabályban meghatározott maximális 250 fős ellátotti létszámot egyik körzetben sem haladja meg.

2017. november 30-ig védőnői tanácsadáson megjelentek száma:

	Várandós	0-11 hó	12-35 hó	3-6 év
I. körzet	186	646	360	212
II. körzet	212	400	302	221
III. körzet	191	598	281	226
IV. körzet	214	497	268	148
V. körzet	288	474	241	151
VI. körzet	217	333	258	215
Összesen	1308	2948	1710	1173

2017-ben november 30-áig összesen 7139 fő jelent meg tanácsadáson.

2017. november 30-ig végzett védőnői látogatások száma:

	Családlátogatások	Szaklátogatások
I. körzet	944	1307
II. körzet	912	1177
III. körzet	1030	1409
IV. körzet	977	1333
V. körzet	783	1074
VI. körzet	1047	1293
Összesen	5693	7593

Újszülöttek száma 2017-ben:

I. körzet	28
II. körzet	34
III. körzet	33
IV. körzet	28
V. körzet	37
VI. körzet	35
Összesen	195

2017-ben gondozott és újonnan nyilvántartásba vett várandósok száma:

	Gondozott várandósok	Újonnan nyilvántartásba vett
I. körzet	50	31
II. körzet	54	35
III. körzet	58	33
IV. körzet	47	36

V. körzet	54	41
VI. körzet	62	36
Összesen	325	212

2017-ben jelentős változások történtek a védőnői feladatokra vonatkozó előírásokban.

1. Szakmai, gyakorlati iránymutatás a területi védőnő gyermekvédelmi feladatainak ellátásához, különös tekintettel a korai észlelésre, jelzésre és az együttműködésre

- A területi védőnőnek a családlátogatási, a tanácsadáson való megjelenési gyakoriságot úgy kell terveznie, szerveznie, egyeztetnie, hogy képes legyen egészségi és környezeti okból egyaránt a korai észlelő- és jelző feladatainak megfelelő ellátására. A jelzőrendszeri tagok - személyek, szolgáltatók, intézmények és hatóságok - a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni, és egymást kölcsönösen tájékoztatni. A család- és gyermekjóléti szolgálat a jelzéseket fogadja, és a veszélyeztetettség gyanújának megalapozottsága esetén a gyermek és a család szükségleteihez igazodó intézkedéseket tesz.

2. Szülői kérdőívek

A meghatározott életkorokban történő státuszvizsgálatok során kérdőívet kell kitölteniük a gyermekük fejlettségével kapcsolatban.

A szülői megfigyelésen alapuló kérdőív célja a szülők gyermekeik fejlődésével kapcsolatos ismereteinek bővítése a védőnők, házi/gyermekorvosok munkájának segítése. A kérdőív segítségével a szülők tapasztalatai is bekerülnek a rendszerbe, annak érdekében, hogy időben felfedezhetőek legyenek azok a problémák, amelyeket korai intervencióval befolyásolni lehet.

A gyermek legjobb ismerője a szülő, ezért az ő megfigyelése, tapasztalata nagyon fontos a fejlődés menetének, illetve megakadásának a meghatározásához. A TÁMOP 6.1.4. „Koragyermekkorai program” célja az, hogy a szülőknek és az alapellátóknak sikerüljön hamarabb és pontosabban észlelni a fejlődésükben veszélyeztetett gyermekeket, hogy hosszú távon is nőjön a beiskolázásra alkalmas gyermekek aránya, illetve csökkenjenek a területi és szociális egyenlőtlenségek ezen a területen.

A gyermek fejlődésének nyomon követésére, valamint az időben nyújtott segítség-adáshoz az eddig alkalmazott tevékenységekhez új elem fejlesztése kapcsolódik: a szülői megfigyelésen alapuló kérdőív, mely 0-7 éves kor között vizsgálja a gyermekek fejlődését 15 életszakaszban. A Szülői kérdőív az alábbi területeket érinti: nagymozgás, finommotorika, kommunikáció, beszéd, értelmi és szociális fejlődés.

A Szülői kérdőív Magyarországon, de világviszonylatban is egyedülálló. Sok országban használnak szülői megfigyelésen alapuló kérdőíveket a gyermek fejlődésének nyomon követésére, de arra még nem volt példa, hogy egy ország összes csecsemője és kisgyermeke fejlődését követni próbálták volna. A szülői megfigyelésen alapuló kérdőívet hazai szakemberekből (gyermekneurológusok, gyermekgyógyászok, pszichológusok, védőnők, gyógypedagógusok, gyógytornászok) álló csoport fejlesztette ki és a 0-7 éves gyermekek pszichomotoros fejlődésének nyomon követéséhez ad segítséget a szülők és a szakemberek számára.

A Szülői kérdőívet 1 hónapos és 6 éves kor között összesen 12 alkalommal kell a szülőknek kitölteniük. Ehhez kapcsolódik még két kiegészítő életkor: 15 hónapos és 2,5 éves korban. Ezekben a korcsoportokban, akkor szükséges a gyermekekről kitöltetnünk a Szülői

kérdőívet, akiknél az azt megelőző vizsgálatkor fejlődési zavar gyanúja merült fel. Hét éves korban pedig azokat a gyermekeket szűrjük, akik valamilyen oknál fogva még nem kezdték meg iskolai tanulmányaikat.

3. Rizikókérdőívek

A védőnő a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében a gyermekvédelmi jelzőrendszer működésének és működtetésének szakmai módszereit alkalmazva jár el, az első látogatáskor rizikókérdőív felvétele alapján megismeri az egészségi állapotot, a családi és szociális helyzetet. Problémák, életvezetési nehézségek, körülmények, rizikótényezők korai felismerésével anamnézis megismerésével, megfigyeléssel, tájékozódással, védőnői szűrővizsgálatok végzésével, rizikószűrés–kérdőív felvételével, szakszerű gondozással és követéssel látja el munkáját.

4. Evir

A TÁMOP 1.6.4 Koragyermekkori program keretében kifejlesztett Egységes Védőnői Informatikai Rendszert (EVIR) dolgoztak ki, amely használata 2018. január 1.-től lesz kötelező. Az adatok felvitelét szeptembertől kezdve folyamatosan végezzük.

5. Várandósok számára járó segélycsomag

A Rászoruló Személyeket Támogató Operatív Program (továbbiakban RSZTOP) keretében a szegénység csökkentése érdekében, különösen a gyermekekre és várandós kismamákra összpontosító intézkedések végrehajtására kerül sor.

Az RSZTOP-1.1.1- 16 kiemelt projekt célja, hogy rendszeres segítségnyújtás keretében élelmiszer-csomaggal lássa el az RSZTOP által meghatározott célcsoportba tartozó személyeket, családokat, az Európai Unió és Magyarország kormányának finanszírozásával.

Az RSZTOP-projektek végrehajtása 2 szakaszban valósul meg. Az 1. szakasz célja egy három megyére (Borsod-Abaúj Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Hajdú-Bihar megyék) kiterjedő „Pilot projekt” megvalósítása, amely során szerzett tapasztalatok felhasználásra kerülnek a 2. szakasz végrehajtása során.

A projekt keretében élelmiszer-csomagokhoz jutnak a kedvezményezett járásokban élő rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult, de intézményi ellátásban nem részesülő első-sorban 0-3 éves korú gyermekek családjai.

Továbbá a projekt keretében élelmiszer-csomagokhoz jutnak azon várandós anyák a magzat 3 hónapos korától:

- akik kedvezményezett járásokban élnek
- és akik aktív korúak ellátására jogosult személlyel élnek egy háztartásban.

Az RSZTOP projekt végrehajtása érdekében az Emberi Erőforrások Minisztériuma – EFOP-RSZTOP Irányító Hatósággal megkötött támogatási szerződéssel a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság (SZGYF) rendelkezik.

A Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság az alábbi esetekre kiterjedően kéri fel közreműködésre a védőnőket:

- A védőnők tájékoztassák a pályázat adta lehetőségekről a körzetükben azokat a várandós anyákat (a magzat 3 hónapos korától), akik olyan háztartásban élnek, ahol a háztartásban aktív korúak ellátására jogosult személlyel élnek
- A védőnők adják át kitöltésre a jogosult várandós anyák számára a mellékelt Nyilatkozatot, majd a kitöltött (papír alapú, és hiánytalanul kitöltött) Nyilatkozatokat juttassák el a Hajdú-

Bihar Megyei Kormányhivatal Balmazújvárosi Járási Hivatala Népegészségügyi Osztályára, minden hónap utolsó munkanapjáig, mert a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság csak abban az esetben tudja felvenni a várandós anyát a rászorulóknak listájára és kiértékelni őt.

IV. Ellenőrzések tapasztalatai

2017. évben 6 alkalommal történt szakmai felügyeleti ellenőrzés a vezető védőnő részéről, amelyben sor került a dokumentáció és gondozotti létszám ellenőrzésére, tárgyi feltételek ellenőrzésére, aktuális esetek megbeszélésére, szakmai megbeszélésre. Az ellenőrzés személyi és tárgyi vonatkozásban hiányosságokat nem tárt fel.

2017. október 2.-án közegészségügyi-járványügyi ellenőrzés történt a Védőnői Szolgálatnál. Az ellenőrzés során kisebb hiányosságokat tártak föl, ami azóta megoldásra került.

V. Együttműködés más szervezetekkel, intézményekkel:

- Hajdúhadházi Család- és Gyermekjóléti Központ
- Óvodák
- Gyermekorvosok
- Iskolavédőnők
- Csáki Józsefné, vezető védőnő
- Ipacsné Lengyel Erzsébet, járványügyi osztály munkatársa
- Balogh Imre, közegészségügyi-járványügyi ellenőr
- TEVA ZRT.
- Felicitas Kft.
- Baba-mama tudakozó
- tápszergyártó cégek (Milumil, Hipp)

VII. Továbbképzési tervek, elképzelések részletes indokolással:

A területi védőnői ellátásról szóló 49/2004. (V. 21.) ESzCsM rendelet módosításáról szóló 28/2013. (IV. 5.) EMMI rendelettel megállapított 4. § (3) bekezdése szerinti képzés (méhnyak-szűrés) elvégzését 2018. december 31-éig kell igazolni.

2017 évben az alábbi továbbképzéseken vettünk részt:

- Táplálkozás-hozzátáplálástól a kamaszkorig(MAVE)
- Az egészségpszichológia aktuális kérdései a védőnői munkában(MAVE)
- Országos éves védőnői és szülésznői konferencia(MAVE)
- Jó gyakorlatok a védőnői munkában konferencia- Egészségügyi Államtitkárság

A továbbképzéseken való részvételhez nagyon sok segítséget kaptunk az Önkormányzattól a részvételi díjak és az utazási költségek,illetve autóval történő szállítás vonatkozásában.

VII. A védőnői ellátással kapcsolatos fejlesztési elképzelések:

Az épületben található a gyermekorvosi rendelő is. A védőnők által használt irodahelység alapterülete kicsi, 6 védőnő számára zsúfolt. A magas gondozotti létszám miatt nagyobb ta-

nácsadóra lenne szükség. A tanácsadásra illetve a gyermekorvoshoz érkező csecsemők babakocsijának fedett helyen való tárolása nem kivitelezhető.

A gyermekorvosi rendelő és a Védőnői Szolgálat közös főbejárattal rendelkezik, így az egészséges és beteg gyerekek találkoznak egymással, ami növeli a fertőzések kockázatát. A védőnői rész nem rendelkezik étkező helyiséggel, illetve öltözővel és zuhanyzóval.

Terveink közt szerepel, hogy a magas gondozotti létszámmal való tekintettel a Bocskai tér 8. szám alatti épület teljes mértékben a védőnők rendelkezésére álljon.

A családlátogatásokhoz használt szolgálati kerékpárok tárolására kialakított helyiséget jelenleg a konyhai dolgozókkal közösen használjuk. A helyiség alapterülete kicsi, ezért szeretnénk, ha külön tárolót alakítanának ki a kerékpárok számára. A jövőben is szeretnénk, ha rendelkezésre állna az önkormányzati gépjármű heti 3 alkalommal való használata a családlátogatásokhoz.

Helyben szükség lenne a szakrendelések (nőgyógyászat, Nst, szemészet, ortopédia, gyermekrehabilitáció) megoldására, mert nagyon nehéz a várandósok, illetve gyermekek vizsgálatainak kivitelezése. Beutazási költség, időpont kérés stb. jön szóba kifogásként. Havi egyszeri biztosítása ezen szolgáltatásoknak nagyon sokat segítené. Szükségünk lenne egy fő állású egészségőrre is a megnövekedett adminisztrációs munkák miatt, hogy segítségünkre legyen az óvodai szűrővizsgálatok és egyéb feladatok megoldásában.